

EURÓPSKA ÚNIA

Program
celoživotného
vzdelávania

Pracovný list pre meranie na operačnom zosilňovači

Vypracovala: Ing. Ingrid Kolečusová

Tento edukačný materiál vznikol v rámci projektu Programu celoživotného vzdelávania
Leonardo da Vinci – č. 11323 1208
„Európske skúsenosti a zručnosti v elektrotechnických školách“

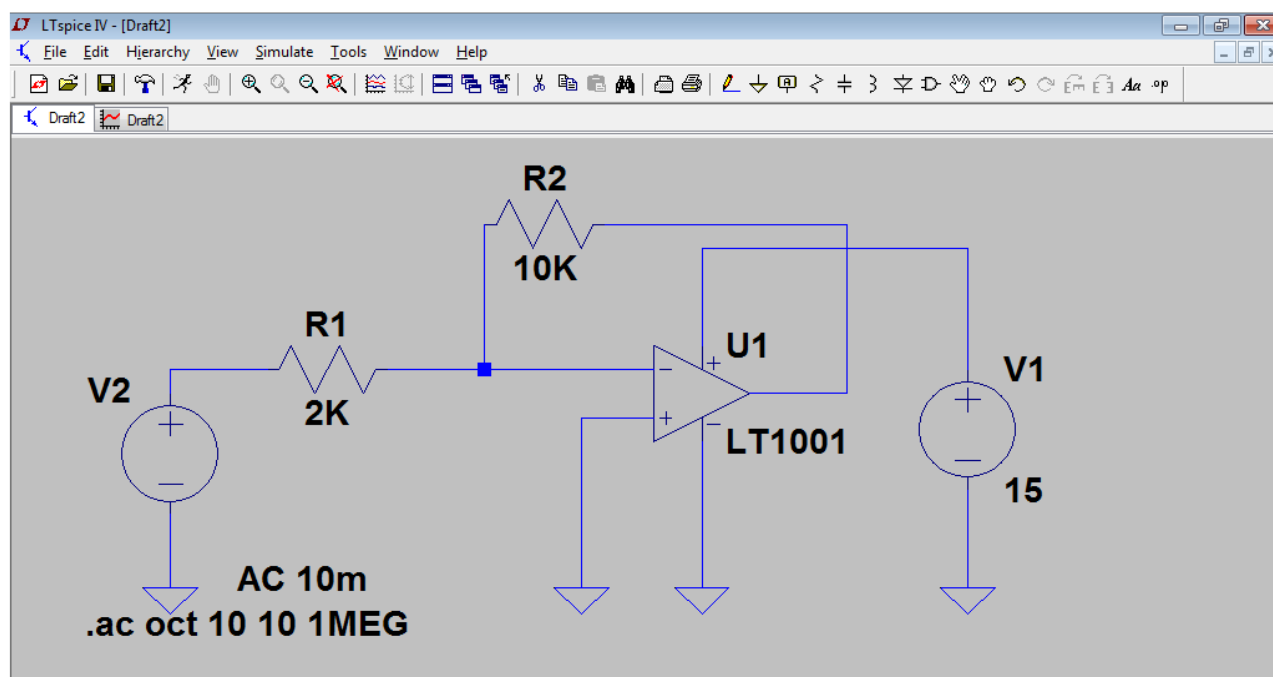
OVERENIE VLASTNOSTÍ OPERAČNÉHO ZOSILŇOVAČA POMOCOU SIMULAČNÉHO PROGRAMU LT – spice IV

CIEĽ HODINY : Overenie vlastností operačného zosilňovača v invertujúcom zapojení.
Precvičenie zručností v programe LT – spice IV.

DANÁ ÚLOHA:

1. Navrhnete obvod pre meranie amplitúdovo-frekvenčnej (AF) charakteristiky OZ v invertujúcom zapojení.
2. Nakreslite navrhnutý obvod v programe LT – spice IV.
3. Pomocou programu LT – spice IV zobrazte AF charakteristiku OZ v invertujúcom zapojení.

SCHÉMA ZAPOJENIA MERACIEHO OBVODU:

TEORETICKÝ ROZBOR:

Operačný zosilňovač sa skladá z niekoľkých zosilňovacích stupňov, ktoré sú na seba priamo naviazané. Vstupný stupeň je vždy diferenciálny zosilňovač, budiaci stupeň je napäťový zosilňovač a koncový stupeň je väčšinou tvorený komplementárnym zosilňovačom. Operačný zosilňovač sa využíva v riadiacej a regulačnej technike ako komparátory, v meracej technike, v číslicovej technike ako klopné obvody, ako NF predzosilňovače, NF koncové zosilňovače. Operačné zosilňovače sa vyznačujú vysokým zosilnením – až 10^5 , vysokým vstupným odporom – $10^6\Omega$, nízkym výstupným odporom – pod $10^2\Omega$, frekvenčnou nezávislosťou. Vývody operačného zosilňovača sú: invertujúci vstup (označený znamienkom mínus), neinvertujúci vstup (označený znamienkom plus), výstup – meria sa výstupné napätie medzi výstupom a zemou, symetrické napájanie. Invertujúce zapojenie operačného zosilňovača otáča fázu (pri zosilnení $A=-2$ je $U_1=2V$, $U_2=-4V$). $U_1=2V$, $U_2=4V$).

Zosilnenie pre invertujúce zapojenie odvodíme nasledovne:

$$A_U = \frac{U_2}{U_1}$$

$$i_{vst} = i_1 + i_2$$

$$i_{vst} = 0 \text{ v ideálnom prípade}$$

$$u_{vst} = 0 \text{ v ideálnom prípade}$$

- z toho vyplýva, že $i_1 = -i_2$

$$i_1 = \frac{u_1}{R_1}$$

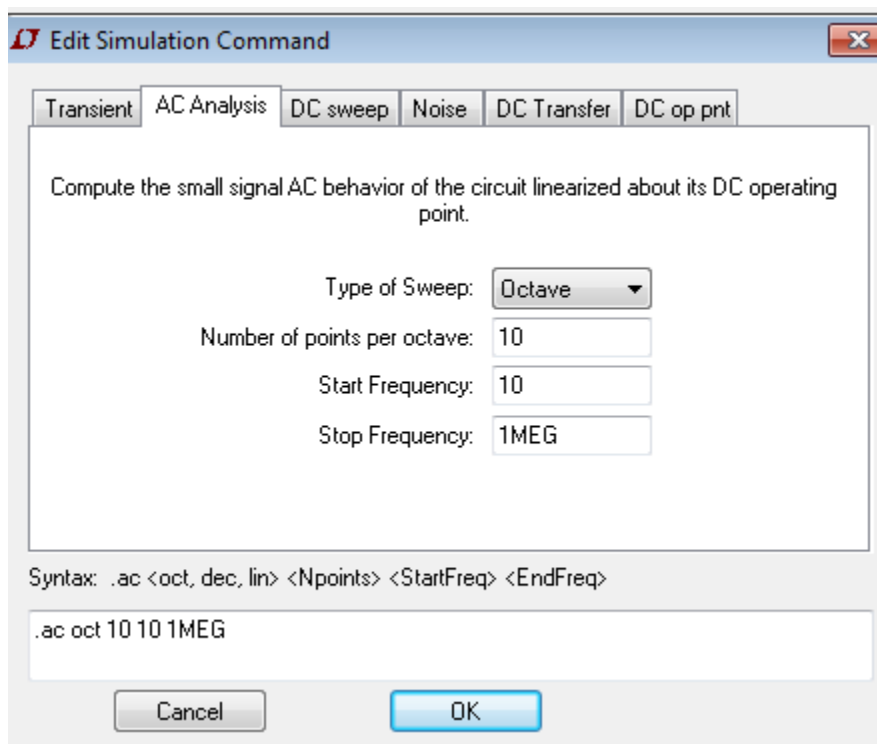
$$i_2 = \frac{u_2}{R_2}$$

$$\frac{u_1}{R_1} = -\frac{u_2}{R_2} \Rightarrow \frac{u_2}{u_1} = -\frac{R_2}{R_1}$$

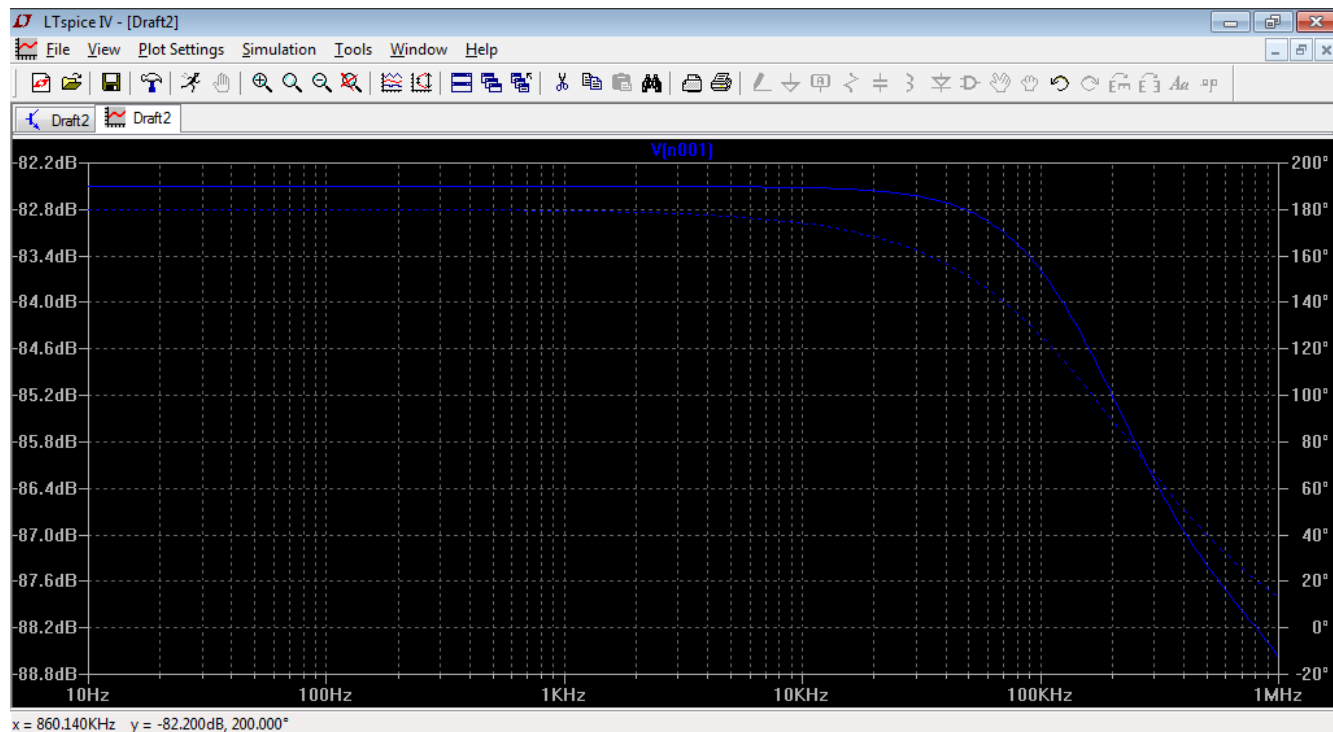
Z uvedeného vyplýva, že zvolené zosilnenie volíme pomocou rezistorov R_1 a R_2 .

POSTUP PRI MERANÍ :

- 1) Nakreslíme obvod na pracovnú plochu programu LT – spice IV.
- 2) Použijeme analýzu – AC ANALYSIS: horná lišta – Simulate – Edit Simulation Cmd, kde nastavujeme:
  - a) Type of Sweep : Octave
  - b) Number of points per octave : 10
  - c) Start Frequency : 10
  - d) Stop Frequency : 1MEG
  - e) OK

- f) Horná lišta – ikonka „bežec“ – spustiť simuláciu,
- g) Kurzor presunúť na obvod – kurzor sa zmení na červené pero – klik ľavým tlačidlom myši – ukáže sa charakteristika pre príslušnú vetvu obvodu.

VZOROVÉ VÝPOČTY:

$$A_u = -\frac{R_2}{R_1}$$

$$a_{dB} = 20 \cdot \log A_u$$

VYHODNOTENIE : – žiak na základe výsledkov merania jednotlivých úloh vyjadří svoj názor na overovanú vlastnosť meraného obvodu.